

Тема. Патологічні дихальні шуми, їх клінічне оцінювання.

Методичні вказівки.

Аускультациєю легень виявляють основні (фізіологічні) й допоміжні (патологічні) дихальні шуми. Останні домішуються до основних шумів, до яких належать шуми *везикулярного* і *бронхіального* дихання.

Посилене везикулярне жорстке дихання виявляється у тварин після фізичного навантаження, при збудженні, вагітності, інспіраторній задишці, бронхіті та при хронічній альвеолярній емфіземі легень, ускладненій бронхітом.

Послаблене везикулярне дихання спостерігається при пневмонії, туберкульозі, гангрені та альвеолярній емфіземі легень, а також при ексудативному плевриті і недостатньому моціоні.

Чергування невеликих ділянок посиленого й послабленого везикулярного дихання («строкате» дихання) часто буває при лобулярній пневмонії.

Зникнення шуму везикулярного дихання може бути при ателектазі легень, ексудативному плевриті, пневмонії, пневмотораксі і набряку легень. В разі прохідності бронхів нерідко в уражених ділянках легень замість везикулярного чується бронхіальне дихання.

Якщо одночасно прослуховуються бронхіальне й везикулярне дихання, маємо мішане дихання. Воно буває при пневмонії і туберкульозі легень.

До *додаткових* дихальних шумів належать *хрипи*, *шуми крепітації*, *тертя плеври*, *плеску* і *клекотіння*. Найчастіше чується хрипи, які виникають при ураженні бронхів і є ведучим симптомом багатьох захворювань бронхів і легень. Залежно від характеру ексудату в бронхах, хрипи можуть бути вологими й сухими.

Вологі хрипи нагадують звуки, що утворюються, коли лопаються бульбашки повітря. Вони виникають внаслідок накопичення у бронхах рідкого ексудату. При ураженні великих бронхів чується великобульбашкові, а при ураженні малих бронхів – дрібнобульбашкові хрипи. Перші трапляються при макробронхіті і трахеїті, а другі – при мікробронхіті і пневмонії.

Сухі хрипи утворюються внаслідок збирання в бронхах густого, в'язкого ексудату, а також при значному звуженні бронхів – у випадках запального набряку слизової оболонки або спазму бронхів. Характер їх залежить від калібру уражених бронхів. При макробронхіті вони нагадують гудіння, дзижчання, а при мікробронхіті, пневмонії, емфіземі легень – писк, свист. Вологі хрипи, а також сухі, які утворюються при накопиченні у бронхах менш густого ексудату, на відміну від інших додаткових дихальних шумів, змінюються після кашлю як за локалізацією, так і за характером.

Шуми крепітації нагадують звуки, які виникають від тертя волосся між пальцями або під час розминання біля вуха злегка зволжених м'якушів двох пальців. Ці шуми можуть нагадувати рипіння снігу під ногами. Вони характерні для початкової і кінцевої стадій крупозної пневмонії, для ателектазу і початку набряку легень. Виникнення їх пов'язане з розлипанням під час вдиху стінок альвеол, які злиплись внаслідок появи в них невеликої кількості рідини (ексудату та трансудату). Шуми крепітації чуються тільки на фазі вдиху.

Шуми тертя плеври – це своєрідні шуми, які нагадують звуки від згинання нової шкіри, від дряпання нігтем по стінці порожньої сірникової коробки (біля вуха). Характерні вони для фібринозного плевриту, коли відбувається тертя шорстких листків плеври внаслідок відкладання на них фібрину. Більш виразно ці звуки чуються під час вдиху. На відміну від хрипів вони не змінюються після кашлю. Від шумів крепітації звуки тертя плеври відрізняються тим, що чуються в обидві фази дихання і значно посилюються при натисканні на грудну стінку фонендоскопом або стетоскопом. Крім того, вони грубіші й голосніші за шуми крепітації.

Шуми плеску нагадують звуки, які виникають під час струшування пляшки з невеликою кількістю води в ній. Шуми плеску чуються в легенях при кавернах, але частіше – в плевральній порожнині при пневмотораксі, ускладненому плевритом, або при гнильному плевриті, коли у цих порожнинах збираються одночасно рідина і газ (повітря). Плевральні шуми плеску збігаються з серцевим ритмом і чуються краще за перикардіальні шуми плеску

по горизонтальній лінії притуплення, яку виявляють перкусією грудної клітки при ексудативному плевриті.

Шуми клетіння нагадують булькання, яке виникає при проходженні струменя повітря через рідину. Вони трапляються при набряку, гангрені або туберкульозі легень, при пневмотораксі, ускладненому ексудативним плевритом, а також при ураженнях легень і при наявності легневих свищів.

Контрольні запитання.

1. Поясніть поняття «строкате» дихання.
2. Перерахуйте додаткові дихальні шуми.
3. Дайте характеристику сухим хрипам.
4. Охарактеризуйте вологі хрипи.
5. Скажіть, коли виникають шуми плеску?

Список рекомендованої літератури.

Основна.

1. Внутрішні незаразні хвороби тварин: Підручник. – 2-ге вид., доп. / М.О. Судаков, М.І. Цвіліховський, В.І. Береза та ін.; За ред. М.О. Судакова. – К.: Мета, 2002. – 352 с. (стор. 46–48)
2. Клінічна діагностика хвороб тварин / В.І. Левченко, М.О. Судаков, Й.Л. Мельник та ін.; За ред. В.І. Левченка. – К.: Урожай, 1995. – 368 с. (стор. 134–140)
3. Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин / М.О. Судаков, В.І. Береза, І.Г. Погурський. За ред. М.О. Судакова. – К.: Вища школа, 1985. – 335 с. (стор. 46–47)

Додаткова:

1. Внутренние незаразные болезни животных / И.И. Тарасов, И.П. Кондрахин, В.Г. Ильин. – М.: Агропромиздат, 1987. – 431 с. (стр. 46–48)
2. Практикум по внутрішніх незаразних хворобах с/г тварин / М.О. Судаков, В.І. Береза, І.Г. Погурський, В.М. Нечваль. За ред. М.О. Судакова. – К.: Вища школа, 1995. – 206 с. (стор. 47–48)